

Pravo industrijskog dizajna priznaje nadležno tijelo neke države uz novčanu nadoknadu, i vrijedi određeno vrijeme na određenoj teritoriji.

ZAŠTO JE POTREBNO ZAŠTITITI INDUSTRIJSKI DIZAJN?

Zaštita industrijskog dizajna omogućava nosiocu prava da spriječi neovlaštenu upotrebu, proizvodnju, kopiranje ili korištenje od strane trećih lica. Nosioc prava ima mogućnost komercijalne eksploatacije i prepoznatljivosti proizvoda na ciljanim tržištima.

ŠTA SE NE SMATRA INDUSTRIJSKIM DIZAJNOM?

Dizajn koji ima isključivo estetske karakteristike se ne smatra industrijskim dizajnom. Kao takav predstavlja umjetničko djelo i štiti se po osnovu autorskog prava.

ŠTA SE NE MOŽE ZAŠTITITI INDUSTRIJSKIM DIZAJNOM TJ. KOJI SU RAZLOZI ZA ODBIJANJE PRIJAVE?

Apsolutni razlozi za odbijanje prijave industrijskog dizajna

Ne može se zaštititi dizajn:

- ✓ čije je objavljivanje ili upotreba suprotna javnom poretku ili prihvaćenim moralnim principima,
- ✓ koji sadrži državni ili drugi javni grb, zastavu ili amblem, naziv ili skraćenicu naziva neke zemlje ili međunarodne organizacije,
- ✓ koji sadrži naziv ili skraćenicu, grb, amblem, zastavu ili drugi službeni znak BiH ili njenih entiteta, kantona, Distrikta osim uz odobrenje nadležnog organa.

VAŽNO

U skladu sa sistemom **prigovora (opozicije)**, Institut ispituje samo **apsolutne razloge** za odbijanje prijave za priznanje industrijskog dizajna. Ispitivanje **relativnih razloga** za odbijanje prijave, Institut provodi samo po prijedlogu zainteresovanih lica.

Relativni razlozi za odbijanje prijave industrijskog dizajna

Ne može se zaštititi dizajn koji:

- ✓ nije nov i nema individualan karakter,
- ✓ je isključivo uslovljen tehničkom funkcijom proizvoda,
- ✓ povređuje starije autorsko pravo ili neko pravo industrijskog vlasništva drugog lica,
- ✓ predstavlja, odnosno sadrži lik nekog lica/istorijske ličnosti, osim po saglasnosti tog ili ovlaštenog lica,
- ✓ može povrijediti nacionalna ili vjerska osjećanja.

Postupak priznanja industrijskog dizajna u Bosni i Hercegovini

KOJA JE NADLEŽNA INSTITUCIJA?

Postupak za sticanje, održavanje, evidenciju prometa i prestanak industrijskog dizajna vodi Institut za intelektualno vlasništvo/svojину Bosne i Hercegovine (Institut). Institut u elektronskoj formi vodi **Registar prijava za priznanje industrijskog dizajna, Registar industrijskog dizajna i Registar zastupnika**.

ZAKONODAVSTVO

- ✓ Zakon o industrijskom dizajnu, Službeni glasnik BiH, br. 53/10.
- ✓ Pravilnik o postupku za priznanje industrijskog dizajna, Službeni glasnik BiH, br. 108/10.
- ✓ Zakon o administrativnim taksama, Službeni glasnik BiH, br. 16/02, 19/02, 43/04.
- ✓ Odluka o posebnim troškovima postupka za stjecanje i održavanje prava industrijskog vlasništva, Službeni glasnik BiH, br. 109/10.
- ✓ Zakon o upravnom postupku, Službeni glasnik BiH, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09.

KOJE SU FAZE U POSTUPKU PRIZNANJA INDUSTRIJSKOG DIZAJNA?

Nosilac registrovanog industrijskog dizajna ili podnosilac prijave za priznanje industrijskog dizajna može biti domaće ili strano fizičko ili pravno lice. Strana fizička i pravna lica u pogledu zaštite industrijskog dizajna u BiH uživaju ista prava kao i domaća fizička i pravna lica, ako to proizlazi iz međunarodnih ugovora ili konvencija kojima je pristupila ili ih je ratificirala BiH ili iz principa reciprociteta.

Postupak za priznanje industrijskog dizajna pokreće se podnošenjem prijave za priznanje industrijskog dizajna.

Koraci su:

1. **Podnošenje prijave** Institutu.
2. **Formalno ispitivanje prijave** u Institutu.
3. **Objava prijave industrijskog dizajna** u Službenom glasniku Instituta koji je dostupan u štampanoj i elektronskoj formi na web portalu Instituta www.ipr.gov.ba.
4. **Donošenje isprave o industrijskom dizajnu zajedno sa rješenjem o priznanju industrijskog dizajna** u Institutu.
5. **Objava registrovanog industrijskog dizajna** u Službenom glasniku Instituta koji je dostupan u štampanoj i elektronskoj formi na web portalu Instituta www.ipr.gov.ba.

ŠTA JE SVE POTREBNO ZA POKRETANJE POSTUPKA ZA PRIZNANJE INDUSTRIJSKOG DIZAJNA?

Postupak se pokreće podnošenjem prijave za priznanje industrijskog dizajna Institutu. Potrebno je dostaviti popunjen **zahtjev za priznanje industrijskog dizajna, prateću dokumentaciju i dokaz o uplati pratećih troškova**. Prijava se podnosi u pisanoj formi, direktno ili poštom, telefaksom ili na službeni e-mail Instituta pod uslovom da se u roku od osam dana od njenog prijema u Institut dostavi u pisanom obliku.

Prijava za priznanje industrijskog dizajna sadrži:

Zahtjev za priznanje industrijskog dizajna (obrazac D-01). Jedna prijava može da sadrži zahtjev za priznanje jednog ili više dizajna (do 100) koji pripadaju istom razredu (klasi) Međunarodne klasifikacije za industrijski dizajn. Zahtjev je dostupan na web strani Instituta www.ipr.gov.ba.

- ✓ **Dvodimenzionalni prikaz dizajna** koji podnosilac prijave želi zaštititi. Detalji vanjskog izgleda moraju omogućiti određivanje obima novosti i individualnog karaktera dizajna.
- ✓ **Opis dizajna je fakultativni dio prijave**, koji može imati maksimalno 150 riječi. Opis se mora odnositi samo na vanjski izgled predmeta zaštite, a ne na njegove funkcionalne i tehničke karakteristike.

Zahtjev za priznanje industrijskog dizajna sadrži:

- ✓ podatke o podnosiocu prijave,
- ✓ podatke o autoru dizajna ili izjavu autora da ne želi biti naveden u prijavi,
- ✓ naznaku da li se prijava odnosi na jedan ili više dizajna,
- ✓ stvaran i kratak naziv dizajna,
- ✓ pravni osnov za podnošenje prijave i potpis podnosioca prijave.

Obrazac se popunjava na kompjuteru ili pisačkoj mašini. Podnosi se, na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u BiH u dva primjerka, a ostali dodaci prijave u jednom primjerku. Prijava kojoj je priznat datum podnošenja upisuje se u Registar prijava, o čemu Institut pismeno obavještava podnosioca prijave.

Uz prijavu podnose se sljedeći dodaci:

- ✓ Punomoć ako se prijava industrijskog dizajna podnosi posredstvom posrednika.
- ✓ Izjava autora dizajna ako autor ne želi biti naveden u prijavi.

VAŽNO

Moralno pravo autora dizajna je da njegovo ime bude navedeno u prijavi, spisima i ispravi o industrijskom dizajnu. Također, autor dizajna može da zahtijeva da mu ime bude brisano kao ime autora navedenog dizajna u prijavi i registrima.

- ✓ Izjava o osnovi stjecanja prava na podnošenje prijave ako autor dizajna nije podnosilac prijave.
- ✓ Izjava o zajedničkom predstavniku ako ima više podnosilaca prijave.
- ✓ Dokaz o uplati takse i troškova postupka. Taksa i troškovi postupka mogu se platiti zbirno za više prijava.

Za više informacija molimo konsultujte Pravilnik o postupku za priznanje industrijskog dizajna.

KOLIKI SU TROŠKOVI POSTUPKA ZAŠTITE I ODRŽAVANJA INDUSTRIJSKOG DIZAJNA?

Za sve radnje u postupku sticanja, održavanja, evidencije prometa i prestanka industrijskog dizajna kao i za pružanje informacionih usluga plaćaju se **administrativne takse i troškovi postupka**. Iznose taksi i troškova možete provjeriti na web portalu Instituta www.ipr.gov.ba, sekcija pristojbe i troškovi.

Dokaz o uplati podnosi se prilikom podnošenja podneska, odnosno po pozivu od strane Instituta.

DA LI JE ANGAŽOVANJE ZAKONSKOG ZASTUPNIKA OBAVEZNO?

Angažovanje zakonskog zastupnika, od strane domaćeg fizičkog ili pravnog lica, nije obaveza propisana zakonom, te je odluka o angažovanju zastupnika na podnosiocu zahtjeva.

Stranu fizičku ili pravnu osobu u postupku pred Institutom mora zastupati zastupnik upisan u Registar zastupnika.

Registar zastupnika za zaštitu industrijskog dizajna dostupan je u elektronskoj formi na web portalu Instituta www.ipr.gov.ba.

VAŽNO

Pravo prvenstva

Podnosilac prijave ima pravo prvenstva od datuma podnošenja prijave u odnosu na sva druga lica koja su za identičan dizajn kasnije podnijela prijavu.

KOLIKO VAŽI PRAVO NA INDUSTRIJSKI DIZAJN?

Zaštita industrijskog dizajna traje pet godina od dana podnošenja prijave pod uslovom da bude registrovan. Vrijeme zaštite može se produžavati još četiri puta za isti period, uz pravovremeno podnošenje zahtjeva i plaćanja pratećih troškova. Industrijski dizajn može trajati najduže 25 godina.

DA LI ZAŠTITA INDUSTRIJSKOG DIZAJNA OSTVARENA U BIH VAŽI I U DRUGIM ZEMLJAMA?

Industrijski dizajn, priznat na osnovu odredbi BiH zakona, je teritorijalno ograničeno pravo koje vrijedi na teritoriji BiH. Isti dizajn može biti zaštićen u više zemalja istovremeno, pod uslovom da je međunarodno registrovan za svaku od datih zemalja.

KAKO MOGU ZAŠTITITI INDUSTRIJSKI DIZAJN U DRUGIM ZEMLJAMA?

Nosilac industrijskog dizajna iz BiH može podnijeti međunarodnu prijavu industrijskog dizajna, kao i zahtjev za upisivanje promjena u Međunarodnom registru u skladu sa Haškim sporazumom i međunarodnim propisima za provođenje Haškog sporazuma.

Po izboru podnosioca, međunarodna prijava može se podnijeti direktno Međunarodnom birou Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo/svojину ili indirektno putem Instituta u skladu sa propisanom procedurom.

U skladu sa opcijom podnošenja prijave koju izabere podnosilac prijave, plaćaju se prateće takse i troškovi.

VAŽNO

Izložbeno (sajamsko) pravo prvenstva

Podnosilac prijave koji je izlagao dizajn na službenoj ili službeno priznatoj međunarodnoj izložbi može u roku od tri mjeseca od dana zatvaranja izložbe da zahtijeva pravo prvenstva od prvog dana izlaganja tog dizajna na toj izložbi.

Kontakt informacije

INSTITUT ZA INTELKTUALNO VLASNIŠTVO/SVOJINU BOSNE I HERCEGOVINE

Sjedište Instituta

Kneza Domagoja bb, 88000 Mostar
Tel: + 387 36 334 381
Fax: + 387 36 318 420
E-mail: mostar@ipr.gov.ba

Ispostava Instituta

H. Ćemerlića 2/IX, 71000 Sarajevo
Tel: + 387 33 652 765
Fax: + 387 33 652 757
E-mail: sarajevo@ipr.gov.ba

Ispostava Instituta (PATLIB centar)

Kralja Petra I Karađorđevića 83 A, 78000 Banja Luka
Tel: + 387 51 226 840
Fax: + 387 51 226 841
E-mail: banjaluka@ipr.gov.ba

Web: www.ipr.gov.ba
E-mail: info@ipr.gov.ba

IZRAZI ZAHVALNOSTI:

Ovaj materijal je pripremljen zahvaljujući pomoći američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Podršku u realizaciji i štampanju publikacije pružio je projekat

Intellectual Property Rights (IPR) Protection in Bosnia and Herzegovina

NAPOMENA:

Stanovišta iznijeta u ovom materijalu predstavljaju mišljenje autora, a ne nužno i stanovišta USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

INSTITUT ZA INTELKTUALNO VLASNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

ИНСТИТУТ ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

KAKO ZAŠTITITI INDUSTRIJSKI DIZAJN U BOSNI I HERCEGOVINI?

Osnovne informacije

ŠTA JE INDUSTRIJSKI DIZAJN?

Industrijski dizajn je isključivo pravo na vanjski izgled proizvoda. Dizajn predstavlja dvodimenzionalni ili trodimenzionalni izgled cijelog proizvoda ili njegovog dijela koji je određen vizuelnim karakteristikama, poput linija, kontura, boja, oblika, teksture, materijala, od kojih je proizvod sačinjen ili ukrašen, kao i njihovom kombinacijom.

Dvodimenzionalni dizajn se odnosi samo na sliku na površini određenog proizvoda (npr. ornament, šara, slika), a trodimenzionalni dizajn uključuje oblik tijela određenog proizvoda kao i slike na njegovoj površini (npr. namještaj).

Da bi se zaštitio, dizajn treba da bude pogodan za industrijsku ili zanatsku proizvodnju, i da je:

- ✓ **Nov** - identičan dizajn nije postao dostupan javnosti bilo gdje u svijetu prije dana podnošenja prijave za priznanje industrijskoga dizajna za taj dizajn ili ako nema ranije podnesene prijave za priznanje istovjetnog industrijskoga dizajna; dizajni se međusobno razlikuju u bitnim detaljima.
- ✓ **Ima individualan karakter** - ukupan vizuelni utisak koji ostavlja na informiranog korisnika razlikuje se od utiska koji na tog korisnika ostavlja bilo koji drugi dizajn.